

Джурило А. П.

кандидат педагогічних наук

старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки

Інститут педагогіки НАПН України

м. Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК ЯК ЕЛЕМЕНТ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Електронний підручник (анг. *e-Textbooks*) у широкому розумінні включає будь-який електронний матеріал, який можна використовувати як навчальний засіб. Такі матеріали відрізняються за ступенем інтерактивності, що міститься в них.

Перші електронні підручники були лише електронною версією класичної (друкованої) книги. Вони мали ті ж елементи, що й класичні підручники – просто текст і зображення. Електронні книги мали практичну перевагу над класичними підручниками (мобільність, розповсюдження, пошук, редагування помилок, тощо), проте вони не містили жодних дидактичних переваг.

Сучасні електронні підручники – це набагато більше, а ніж просто електронний образ класичних посібників. Вони містять безліч інтерактивних матеріалів, які не можна інтегрувати у паперові книги – аудіо / відеозаписи, різні інтерактивні тести, вікторини та навчальні ігри.

Багато електронних підручників помилково ототожнюють з електронною версією класичного підручника, а тому обгрунтовано ставлять під сумнів їх якість і переваги перед паперовою версією. Тому необхідно проводити точну класифікацію електронних книг і правильно ідентифікувати кожен з них.

Технічно і дидактично найбільш необхідні електронні підручники, що містять тільки текст і зображення, називаються оцифрованими підручниками (анг. *d-Textbooks*). Змістовні інтерактивні підручники називаються багатофункціональними підручниками (анг. *b-Textbooks*), і всі вони, крім оцифрованими підручниками, містять додаткові аудіозаписи і інтерактивні запитання. Найбільш багатофункціональними є інтерактивні підручники (анг. *i-Textbooks*), які містять всі характеристики багатофункціональних навчальних комплексів з елементами високого рівня інтерактивності – навчальні ігри, динамічні структури, інтерактивне вивчення можливості запису відповідей, аналіз продуктивності та інші матеріали, що пов'язані з темою, що вивчається [2, с. 121].

Технологічні переваги інтерактивних підручників по відношенню до інших – це повна придатність контенту *Human – Computer Interaction* («взаємодія людина – комп'ютер» – наукова дисципліна, що вивчає мотивацію людської поведінки при роботі з комп'ютерними

системами; об'єднує в собі праці в області комп'ютерних наук, антропології, соціології, ергономіки і психології; слугує основою для проектування інтерфейсів користувача), а також незалежність платформи *eContent*, яка дозволяє відтворювати інтерактивні підручники на всіх пристроях, від персональних комп'ютерів чи ноутбуків до планшетів і смартфонів [2, с. 122].

Окремо виділяють три категорії електронних підручників за показниками доступності та зручності у використанні: веб-орієнтований зміст (анг. *Web-based content*), програми для зчитування (анг. *Reading software*) і спеціалізовані пристрої (анг. *Dedicated device*) [1, с. 156].

Web-based content. Вміст підручників стандартного формату (наприклад, *HTML* і *XML*) легко доступний в Інтернеті; учень може завантажувати частини підручників на свій девайс за окрему плату або безкоштовно, тому доступ до Інтернету є обов'язковим; не потребує спеціального програмного забезпечення [1, с. 156].

Reading software. Вміст підручників різних форматів (наприклад, *ACW* і *EPUB*) доступний в Інтернеті та через цифрові платформи розповсюдження (наприклад, Apple® App Store і Android Play Store); учень має використовувати спеціальне програмне забезпечення для читання та завантажувати зміст за плату або безкоштовно. Програмне забезпечення для читання, призначене для зчитування вмісту певних форматів, завантажується з Інтернету, в смарт-пристроях і планшетних ПК, таких як телефон Android, планшет Android, iPad® і iPhone® [1, с. 156].

Dedicated device. Це спеціальний пристрій для читання електронних підручників, який складається з низки компонентів, включаючи операційну систему (OS), доступ до мережі (тобто Wi-Fi, Bluetooth) і дисплей (тобто, електронний папір, РК-дисплей (LCD)). Електронні підручники такого плану можуть з'являтися в широкому діапазоні форматів, включаючи HTML, XML, ACW і EPUB, а також деякі спеціальні формати; учень має використовувати спеціальне програмне забезпечення; такі електронні підручники можна завантажувати на свої спеціальні пристрої за плату або безкоштовно на веб-сайтах видавців [1, с. 156].

Список літератури.

Lee J., HeeJeong, Messom, Chris, Yau A., Kok-Lim (2012). E-Textbooks: Types, Characteristics and Open Issues. *Journal of Computing*. Volume 4, Issue 9, September 2012. P. 155-161

Laketa, Snežana, and Drakulić, Darko (2015). Quality of Lessons in Traditional and Electronic Textbooks. *Interdisciplinary Description of Complex Systems* 13(1), P. 117-127.